

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«СОШ №12 С.П. ИНАРКИ ИМЕНИ КОТИЕВА А. М.»

<p>«РАССМОТРЕНЫ» НА ЗАСЕДАНИИ ШМО _____/Картоева М.С./ «_28_» августа 2023 г.</p>	<p>«СОГЛАСОВАНЫ» ЗАМ. ДИРЕКТОРА ПО УР _____/КАРТОВАЯ М.М./ «_02_» сентября 2023 г.</p>	<p>«УТВЕРЖДЕНЫ» ДИРЕКТОР ГБОУ «СОШ №12 с.п. ИНАРКИ» _____/САУТИЕВА А.И./ «_04_» сентября 2023 г.</p>
---	--	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ИНГУШСКОМУ ЯЗЫКУ
В 5-9 КЛАССАХ

УЧИТЕЛЬ:

НА 2023- 2024 УЧ. ГОД

ГІАЛГІАЙ МОТТ

Кхетора каьхат 5 – 9 классашка

Тахан школа хьалхашка латта декхар — хьалкхувш йоагІача тІехьенна кІоаргагІаа чІоагІагІа а Іилмай лардаш Іомаяр, практике царех пайда эца шаьрбенна а ховш а уж хилар.

Вай заман Іилма а, техника а, культура а, адамий вахар а дегІадарга хьежжа хила беа школашка лелабу хьехам а. Школашка вахарцара бувзам чІоагІбаро дІадех школьні еррига дисциплинаш хьехаш, царца наьна мотт хьехаш а, практи - чески болх бар ноагІа совдоаккхаш хила а дезилга.

Наьна мотт Іомабар, кьаьстта грамматика Іомаяр, боккха лоархІам болаш да дешархой кхетам дегІабоалабара, хІана аьлча, наьна метта грамматика харо доккха новкьостал ду эрсий мотт дикагІа кхетабара а.

Наьна мотт хьехара процессаца йовз дешархошта наьна метта хозал, из бІаьхий хилар. Цо новкьостал ду, кьамий яхь а йолаш, дешархой хьалкхебара.

Наьна метта бокьонаш (цун хозле) гойташ из кІоаргга Іомабаро новкьостал ду вай мехкарча кьамий чулоацам бола культура кхеяра. Цунга хьежжа, школа эггара доккхагІдола декхар — эздел долаш, гІулакхаца, дийша, дика литературни наьха мотт ховш бола нах кийчбар да. Дешархошта дІахьехар хила деза уж кхетаргболаш, Іомадаьчох пайда эца ховш хургболаш. Из болх массаза а аналитико-синтетически наькьаца дІабахьа беа: грамматически бокьонаш вІаши юсташ, Іомаеш йолча теоретически материала юкьера керттердар хьакьестаде ховш (кхетам кхебеш а лакхбеш а), дІахо шоаш кхетадаьр хьадувца а, цунах кьамаьл деш а, яздеш а, пайда эца Іомабеш.

Наьна метта уроках тІа дешархоша Іомаю гІалгІай метта грамматика лардаши, дешари, (кьамаьлаца а йоазонца а деш дола) кьамаьл шаьрдара наькьаши.

5—9 классашка наьна мотт хьехара курс йолаю юхьанцарча классашка дешархоша Іомадаьчун а дайзачун а овлан тІара, дІахо Іомадер хьалха Іомадаьчунца дувзаш дІахьо.

5-ча классе юхьерча школе Іомаь морфологически орфографически керттера бокьонаш кердаяьхачул тІехьагІа, синтаксисахи пунктуацехи лаьца юкьера кхетама курс хьеха белгалъяьккхай, дІахо синтаксиса ларда тІара Іомае йолаю морфологи, орфографи.

5—6-ча классашкеи 7-ча классе ах шера фонетика, лексика, морфологии орфографии Іомаю, 7-ча классе шоллагІча ах шераи 8—9-ча классашкеи синтаксиси стилистикеи Іомаю.

5—7 классашка морфологии орфографии Іомаю синтаксиса ларда тІа. Синтаксис дика ца ховш хилча, дешархой дувза-

денна къамаъл шаърде йиш яц, цудухъа члоаг1а лоарх1ам болаш да дешархошта из дакъа дика хар.

5-ча классе синтаксиси, пунктуации 1омаеьчул т1ехъаг1а 1омаю фонетика.

Дешархошта из тема дика ца ховш хилча, хала да тайп-тайпарча къамаъла доакъой нийсаяздара бокъонаш караерзае.

Фонетика хъехара декхар да г1алг1ай метта оазий башхалонаш шаъра йовзийтар, литературни наьна мотт 1омабара (шаърбара) новкъостал а деш. Г1алг1ай метта мукъа оазаш; **аха-аха; даша-даша; д1ааха-дааха; мелар-мёлар; дог1а-дог1а; еза-ёза; я-я; деша-дёша, ёст (йост) — о(уо) — дог1а — дуог1а, божа — буажа; и (ий) — бита — бийта, била — бийла.**

Цу цхъадолча дешай ма1ан предложене чулоацамга хъежжа мара а гучадалац.

5—6-чеи классашка 1омаю, лексикеи фразеологии. «Х1ара сага ха деза гушдар тахка а кхетаде а, ше кхетадаьдох керттердар д1ахо кхычунна додала».

Из керттера а лоарх1аш, дешархой кхетабе беза х1арадеша ма1аных, лакхъе еза цар дешай ганз. Дешархой кийчбе беза дийшар тахка, кхето, кхетадаър хъадувца.

5—7-чеи классашка 1омаду къамаъла доакъош. Семантически (дешай, цхъанкхийтгача дешай, формай лоарх1ам гойтар), морфологически (деша грамматически категореш — класс, таьрахь, легар, и кх. др.) Синтаксически (предложенена юкьера дешай г1улакх) юкъярча белгалонашца къоастадаь, лексико-грамматически тайпаш да къамаъла доакъош.

Ер раздел дешархошца караерзаеш, учебника автора а хъехархошта а хъалхашка латга декхар да, къамаъла доакъош предложене юкьера, шеко йоацаш, кхетаде бераш 1омадар.

Къамаъла доакъош шаъра къестаде дешархой 1аьмача, цар логически кхетам лакхлу, берашта аттаг1а кородоаг1а, довз, къоасталу, моллаг1а дале а, грамматически хувцамаш хинна дешаш. Д1ахойодача хана (8—9 классашка) дешархошта диза кхетаде деза синтаксис. «Къамаъла доакъош 1омадича дешархой кийчлу синтаксис яха дакъа 1омаде (кхетаде).»² Цо новкъостал ду предложенешта юкъярча дешай мел дола бувзамаш шаърде.

Грамматика 1омаеш, дешархошта шаъра, дика ха дезар: деша лард, чаккхе, овла, дешхъалхе, суффикс; къамаъла доакъош (керттера а г1улакха а): ц1ердешай дожарий ма1анаш, цар хаттараш; хандешай ханаш; цу къамаъла доакъой нийсаяздара бокъонаш; предложени, предложене чура дешай бувзам, предложене маьженаш, цун керттера тайпаш. Дешархошта ха дезаш да (шоаш 1омадаьдох лаьца), дош мишта хъахиннад, из малаг1ча къамаъла доакъоьх латт, и кх. д1.

Чоалхане-караара предложенеш 1омаеча хана, хъехархой керттера декхар да цу предложенешка керттераяри карараяри малаг1а я, къоастае дешархой 1омабар, царна юкьера бувзам хъалаха хар. Пунктуаци 1омаеча хана, теркалде деза массаза а интонаци, пунктуаци в1аший нийсьеш хилар, дуккхаза а нийслу цунах лаьца дешархоша г1алаташ деш, бакъда сецара хъаракаш массаза а увтгадац ашара сецаргеи цунна хувцамаш хиларгеи хъежжа, х1аьта цунца цхъана йиш айярцеи лаьг1ъярцеи къамаъла юкье сацар деш йола дуккха а моттигаш хул, цхъаккха а сецара хъаракаш ца увтгадеш. Цхъабакъда, ха

дешаш да цхъайолча предложенешка, цар оттамга хъежжа, интонаци теркалъеш, сецара хъаракаш увтто дешаш хилар. Цхъайолча моттигашка интонаци теркалъяр — хиланза даргдоацарех да, хлана аьлча, из теркал ца йича, малагла хъарак оттаде деза ховргдоацандаь. Иштта из теркалъярца увтгаду предложени кхоачалуча тладамаш, хаттарей айдарей хъаракаш, тладерзара тлехъа (предложене юкъе), айдардеша тлехъа, **хлаа, а...**— ячача дешашта — предложенешта тлехъа увтгадеш дола запятойш а, айдара хъаракаш а, цхъан тайпарча къоастамашта юкъе запятойш а, хоттарг юкъедоацача чоалханеча предложенешка запятойш, запятойца тладами тирей, и кх. д1.

Синтаксис 1омаеча хана хъехархо декхарийла ва интонаце зем а боаккхаш, цунах пайда эцара торонех дешархой дика д1акхетабе.

Синтаксиси пунктуации 1омаеча хана интонаци теркалъе езаш хиларо, хъехархо декхарийла ву дешархошта хлама ха-зийта, ашара хувцам, цун лакхал, низ, сихал хъалаца хар дег1адоаладе а, хлаьта 1оморей тохкам барей болх ше дешархошца беча хана, ше ешаш йола предложенеш нийса еша а, хлана аьлча, интонаци хувцаро предложене ма1ан а сецара хъаракаш а хувца тарлу.

Х1араурока т1а хъехархо хъежа веза, дешархоша деш дола къамаьл логически а бувзам болаш хиларга, дешаш дола масалаш хоза къоастадеш дешалга, и кх. д1.

Учебника материала т1а болх беча хана хъехархо хъежа веза дешархошта дешаш довзийта, нагахъа санна ца довзаш дола дош иийсделча, из д1ахъеха деза.

Лексически балха (къаьстта синонимашца беча балха) дешаш кийчдеш, пайда эца йиш я учебникий тексташкеи 1омаеча литературни кхолламашкеи долча дешаех (словарех а), берий лексически г1алаташ тахкарах, йоазонца а деча къамаьла а кийчо ярах. Наьна метта урокаш т1а художественни литература т1ара тайп-тайпарча лексически а фразови а материалех пайда эца беза хъехархо.

Дешархой къамаьла культура лакхъярцей навькаш дег1айоалаярцей къаьста хила йиш яц школе грамматика 1омаяр. Грамматика 1омаеш, керттера уйла т1аяхийта еза тайп-тайпара упражненеш нийса кхоачашъяра. Цар новкъостал ду дешархошта къамаьл карадерзадеш, орфографически а пунктунционни а говзал дег1айоалае, грамматически материал ди-каг1а кхетае.

Дешархошка шерра пайда эцийта беза гонахъа долча бакъдолчо, школе а школа арахъа а цар беча къахъегамах. Занятеш еш, лексически материал лохаш, предложенеш увтгаеш, сочиненеш язъе кийчлуш а уж язъеш а, йоазонца а деш долча къамаьлаца а общественно-пайдане балха шоаш деш дар хъахъокхаш, хила деза дешаш. Цунца цхъана, дувзаденна долча къамаьлаца беш бола болх влашаг1боллаш, бераш практически кийчдара болх а бе беза (пенгазет, журнал арахецар, выставкаш яр, самодеятельность кийчъяр, и кх. д1.)

Литература программа т1а язъе лаьрх1а йолча изложенешца, сочиненешца кхоачашде деза хъехархо грамматика уро-

кий декхараш а, изложени язъе аьнна хьакъоастаяь йолча текста анализ еш, берий теркам тлабахийта беза хьехархочо нийсеи, къаьгаи, къоасталуши къамаьл дара, текста тла нийслуш йолча синонимаштеи цхьайолча синтаксически конструкторцештеи, и кх. д1.

Тайп-тайпарча справочни пособех пайда эца Iомаде деза хьехархочо бераш (дошлоргех, таблицех, и кх. д1.). Эггара ч1оаг1аг1а цар пайда эца безаш йола пособи-школьни орфографически дошлорг да.

Дешар Iомадара бола йоазон болх беча хана, дошлоргах пайда эцийта беза дешархошка. Иштта Iомабе беза дешархой шоаш деча йоазон балхаш т1ара т1алаташ леха а уж нийседе а. Даим словарно-орфографически болх барца Iомаду хьехархочо бераш текста т1ара й1аьхеи лоацеи оазаш къестеае а, эшаш дола дешаш хьалеха а, царна к1ал така хьакха а, и кх. д1.

Наьна метта заньтеш т1а, ше керда материал д1ахьехаш, хьехархочо лораде а ларх1а а деза хьалха Iомадаь дешархошта ховшдар.

Дешархошка дагалувцийта г1ерта веза хьалха Iомадаьчоь царна ховшдар (цхьайолча хана шоай лo1аме учебника т1ара болх баьчул т1ехьаг1а).

Дешархошта к1езиг-дукха довзашдар юха ц1аькха а д1адувца деза. Цунца цхьана, кхы д1ахо йодача этапаца цар Iомае езаш йолча халача темага кийчбе беза дешархой.

Иштта, морфологи Iомаеча хана, лоарх1ам болаш да синтаксиса хаттараш Iомадар а (предложене чухь дешашта юкъе бувзам оттабар, предложене керттереи керттерзеи маьженаш йовзар, и кх. д1.)

Даим кердадаха деза дешархошца Iомадаьр, наьна метта грамматика темаш Iомаеча хана а Iомадаьр кердадаккха ден-нача сахьаташка а.

XIаракласе шу долалуш (керда материал йолаеш), кердадаккха деза хьалхаг1а Iомадаьр. Шу чакхдоалаш Iомадаьр, юха кердадоаккхаш, ч1оаг1де деза.

Къоастабе йиш йоацаш ч1оаг1а бувзам ба грамматика шин даькъа юкъе (морфологенеи синтаксисаи).

Хьехархочун декхар да берашта тайп-тайпарча разделашта юкъера бувзам бовзийтар, царна х1аранена хьисапе йола башхалонаш къоастаяйта хар.

Керттера къамаьла доакъош Iомадара хьехархочо д1акхетаде деза бераш цар синтаксически лоарх1амах, х1аьта синтаксис Iомаеш, къамаьла доакъоьх дола хоамаш ч1оаг1дар.

Ч1оаг1а лоарх1аде да, хьехархочо берашца, ца хаддаш, дувзаденна къамаьл шаьрдеш болх бар а.

XIаракласса лаьрх1а программашка луча материалашка я разделаш: «Дувзаденна къамаьл шаьрдар», «Iомадаьчохи кхетадаьчохи керттердар».

Хьехархо декхарийла ва дешархой кхетам, цар Iомадаьчун ганз ч1оаг1ъеш цу разделашка луш дар дизза кхоачашдайта.

Хъехархочоа а школана а тIалатта керттера декхар да шоашка хъаденна бер, сердалон дIоагIа дIабе а делла, нийсача наькъах кхета а даь, Даьхенна дIадалар. Шоаех тийша а тийша, шоашта тIадилла из декхар цIенача декхарца кхоачашде деза.

Юкьерча школе язъеча изложенейи сочиненейи боарам

Йоазон балхи тайпаш	Классаш				
	5	6	7	8	9
	боарам				
Тайп-тайпара изложенеш	9	9—10	9—10	8—10	8
Художественни литература темаех лаьца йола сочиненеш			2	3	4—5
Шоашкара (дешархошкара) дагалаьцача темаех язью сочиненеш	2	3	3	4	4

Хайначох а кхетадаьчох а кертгерадар

5-г1а класс чакхйоаккхаш, дешархошта 1омадаьчох а кхетадаьчох а ха дезар: дешаш фонетически а, деша оттамца а, морфологически а дашхар; предложени (шиь е кхоь керттера маьже йола) синтаксически тахкар; 1омаьча тайпара, цхьалханеи чоалханеи предложенеш увттаяр; 1—5-чеи классашка 1омаьча материалаца йоаг1а орфограммаш хьалаха а, дешай нийсаяздара бокьонаш хьяювца хар.

1омадаьчохи кхедаьчохи керттердар

VI-г1аклассчакхйоаккхашдешархоша 1омадаьчохи кхедаьчохи хадезар:

Дукха ма1анаш долча дешай ма1анаш тахка а уж предложенешта юкьекхувла а хар. Кхетош долча дошлорга новкъосталца деша ма1ан гучадаккхар.

VI-ча классе 1омадаь къамаьла доакьош грамматически белгалонашца къестаде хар.

I—VI-чеи классашка 1омаьча метта материалашца йоаг1аш йола орфограммаш лаха а, царца дешаш нийсаязде а, къестаде а хар.

Къамаьлахозаг1а а нийсаг1а а хургдолаш, ц1ердешаех а, белгалдешаех а, хандешаех а латта синонимаш, омонимаш, антонимаш къамаьла юкье нийса кхувла хар.

1омаь пунктограммаш предложенешкара къестае а йовзийта а хар.

Сочиненена чоалхане план оттае хар. Сочиненена лаьрх1а йола материал гул а яь, тема, керттера уйла гойташ, цхьалхаяккха хар. Г1ишлон а (класс, ферма, завод...) 1алама а сурт гойташ йола элементаш юкье а йолаш, ма дарра гойташ, лоацца дувцара хьисапе текст в1ашаг1йолла хар. Шоай текста метта (оформлене) чулоацама говзал лакхье хар (шоаш 1омаьча материалага хьежжа).

1омадаъчохи кхедаъчохи керттерадар

7-г1а класс чакхйоаккхаш, дешархошта 1омадаъчохи кхедаъчохи ха дезар:

7-ча классе 1омадаъ керттера а г1улакха а къамаъла доакъош довзар, нийса къестаде хар.

Масдарийи, причастеи, деепричастеи корчамаш юкъедола (1омадаъча хоттаргашца ювза) предложенеш синтаксически тахкар.

1—7-чеи классашка 1омаъча материалашца йоаг1аш йола орфограммаш лаха (къесто а), дешай нийсаяздара наъкъаш белгалдаха хар.

Причастеи деепричастеи корчамаш запятойшца къестаде хар.

Къамаъл хозаг1а а нийсаг1а а хургдолаш, куцдешаех латтасинонимаш, омонимаш, антонимаш къамаъла юкъе нийса кхувла хар.

Адамий куц-кеп, г1ирс (кийчвалар), къахъегама г1улакхаш дувцаш дола дувцараш яздар, белгалъяъча сюжетах дувцар яздар, дешархой шоай вахарца нийсеннача е цар юкъара-пайданеча балхах лаъца сочинени язъяр.

1омадаъчохи кхетадаъчохи кертерадар

8-г1а класс чакхйоаккхаш, дешархоша 1омадаъчохи кхетадаъчохи ха дезар: цхьанкхийтта дешаш, цхьан оттамеи шин оттамеи предложенеш, ма дарра къамаъл юкъе дола предложенеш тахкар.

Цхьантайпарча маъженашца, чудерзора дешашца, къаьстача маъженашца, юхедилларца, т1адерзарца, юкъедоаладаъча дешашца йоаржаяь цхьалхане шин оттамеи цхьан оттамеи предложенеш оттае. Къамаъла юкъе синтаксически синонимаш кхувла хар.

Литературни метта нормаш (бокьонаш) лораяр.

8-ча классе 1омаяь пунктограммаш лаха а йоазонашка сецара хьаракаш нийса увттаде а хар.

Цхьантайпара маъженаш, чудерзора дешаш, къаьста маъженаш, юхедиллар, т1адерзар, юкъедоаладаъ дешаш, ма дарра къамаъл, цитаташ, айдардешаш юкъе долча предложенешка сецара хьаракаш нийса увттар.

Доаг1ача, подлежащениеи сказуемениеи юкъе тире йиллар.

5—8-чеи классашка 1омаяь орфограммаш, пунктограмма- ши предложенешка нийса язье хар, уж хьалаха хар.

Орфограммашца доаг1аш доаца дешаш нийсаязде хар (масала: маьнги, ца1, футтаройна, и. кх. д1.).

Текста стиль къоастае хар. Меттигий, памятникий сурт гойташ йола изложени (дувцара текст) язье хар.

Меттигах, исторически, культура памятникех лаьца доакьош юкъе а долаш, сага г1улакх, эздий оамалаш гойташ йолча темаех лаьца дувцара кеп а, 1омаяьча литературни произведеней темаех а, литературни турпалхой г1улакхаш оамалаш гойташ йола а сочиненеш язье хар.

1омадаъчохи кхетадаъчохи керттерадар

9-г1а класс чакхйоаккхаш, дешархошта 1омадаъчохи кхетадаъчохи ха дезар:

Чоалханеча предложенешта синтаксически тохкамаш де хар,

Тайп-тайпарча кепара чоалхане предложенеш увттае а, къамаъла чулоацамга а стилага а хъежжа, синтаксически синонимех пайда эца а хар. Текста тайпа а стиль а къестаде хар.

Литературни метта нормаш лораяр.

8—9-чеи классашка 1омаъ пунктограммаш лаха а, йоазошка уж нийса увттае а, тахка а хар. 5—8-чеи классашка 1омаъча орфограммашца дола дешаш нийсаязде а цар яздара бокъонаш хъаювца а хар.

Историко-литературни темах доклад кийчъе а еша а хар. Йоккха йоаача литературно-критически статьяна тезисаш е конспект оттае хар. Публицистически (юкъара — политически) кепара сочинени язъяр.

Сочинена чулоацам а метта говзал а шаъръеш, нийсьеш кхоачашъе хар. Орфографически, пунктуационни, грамматически, стилистически г1алаташлаха а нийсде а хар.

V—IX-ча классашка дешархой г1алг1ай метта йоозон балхашта мах бара нормаш

Г1алг1ай метта, 1 алашонашка хьежжа, йоозон балхаштайп-тайпара хила тарлу.

Дешархоша кхоачашдаьча наьна метта йоозон балхашта увгтаеча оценкай нормаша новкьостал дергда, аьнна, хет, наьна мотт хьехара говзал лакхьяккхара а йоозон балхаца лехар цхьан тайпара хилийтара а.

Хьехархо декхарийла ва хларайоозон балха мах, цун массайола оаг1ув лоарх1аш, хоадабе. Дешархоша даьча йоозон балхашта мах бара ч1оаг1ьяьча нормайх г1о-новкьостал хул хьехархочоа берий говзал лакхье а (йоозоний) мах нийса бе а.

I. V—IX-чеи классашка язъеча тахкара диктангашта мах бар

Дешара шера 3-ча четверте, V—IX-чеи классашка дешархошта луча диктангий дешай боарам, юкьера лаьрх1ача, укх тайпара могабаьб:

V-ча класса — 80—90 дош
VI-ча класса — 90—105 дош
VII-ча класса — 105—120 дош
VIII-ча класса — 120—135 дош
IX-ча класса — 135—145 дош

Текст хоржаш а ешаш а хила эшар.

1. Диктанта текст литературни наьна метта язъяь, дешархой кхетаргболаш, хила еза.
2. Тахкара диктант шоллаг1ча е кхоалаг1ча урока т1а язйича бакъахья хургья.
3. Хьехархочо, сих да луш, текст 1оеша еза, литературни дош алара бокьонаш толха ца еш. Ше из йийша ваьлча, дешархой кхеташ доацар кьоастаду, бераша кхета ца ду хала дешаш доска т1а д1аязду.

Цул тлехьагла, хьалхара предложени дла а йийше, клеззига сабарду хьехархочо. Дешархоша цу юкъя из предложени дагахьа кердаяккха еза. Хьехархочо, цхьа юкь ялча, из предложени юха а еш, тлаккха бераша длаязью, и. кх. д1.

Диктанташка орфографически а пунктуационни а г1алаташ къабст-къабста белгалду, балха мах бу.

V—IX-чеи классашка дешархоша язьяьча диктанта мах беш, хьехархочо пайда эца беза укх нормаех:

1. Диктантах «5» оттаю, нагахь орфографически г1алат а доацаш, цхьаннел совг1а пунктуационни г1алат ца хуле (ц1ена язьяьча диктантах).

2. «4» оттаю, кхаьннел совг1а орфографически а шиннел совг1а пунктуационни а г1алат ца хуле (е ший орфографически, кхоь пунктуационни г1алат хуле);

3. «3» оттаю, 6-нел совг1а орфографически а 4-нел совг1а пунктуационни а г1алат хуле;

4. «2» оттаю, 10-нел совг1а орфографически а 5-нел» совг1а пунктуационни а г1алаташ хуле (е 6 орфографически, 7-нел совг1а пунктуационни).

Дешархочун болх тохкаш, г1алат ларх1а деза, программашка белгалъяьха нийсаяздара бокьонаш толхаеш уж дале.

Оценка оттаеш, ца лоарх1аш дус укх тайпара г1алаташ:

1. Программашца йоаца е 1омаяь йоаца орфографически а пунктуационни абокьонаш толхаеш дола г1алаташ. Масала, 5-ча классе даг1ача берашта ларх1ац таьрахьдешаш нийсаяздара бокьонаш толхаеш доалийта г1алаташ (уж 6-ча классе 1омаю) е дакьилгаш нийсаяздара бокьонаш толхаеш даь г1алаташ (уж 7 ча классе 1омаю), и. кх. д1.

2. Описка нийсаяздара бокьонашца доаг1аш доаца г1алат. Масала, «делкъе» язде дезача «елкъе» яздой и. кх. д1.

3. «Мела хий» ца а яз деш «миэла хий» е «деза ц1а» ца а яз деш «диза ц1а» яздой (дифтонгашта из, уо метта цхьалха мукъя алап яздара бокьо кьовсаме латташ хиларах), г1алат ларх1ац дешаш, ма1анга хьежжа, доаг1аш дола диза дифтонгаш **из, уо** яз деш хуле.

4. Цхьадолча ц1ердешашка лура дожаре чаккхе-**чунна, -чоа**, хотталура дожаре **-чунах, -чох** яз деш хуле. Уж шаккхе чаккхе г1алг1ай метта лелаш я (**дешархочунна, дешархочоа; дешархочунах, дешархочох; ...**).

5. Дешай кьоастам гойташ, ц1ердешашка йола аффрикаташ «дж», «дз». Масала *глаж (гусь) — гладж (палка), божя (доахан) — бодж (козел), моза (муха) — модз (мед)*, и. кх. д1. яз деш хуле.

Дешархоша деча г1алаташта юкьера доккхий а кагий а г1алаташ къесто деза.

Доккхий г1алаташ лоарх1:

1. Хьалххе 1ома а яь, ч1оаг1а яь, нопаг1а пайда эцаш йола орфографическии пунктуационнии бокьонаш толхаш дола г1алаташ.

2. Хьалххе 1ома а яь, юха кердаяьха орфографически, пунктуационни бокьонаш толхаш дола г1алаташ, и. кх. д1.

Кагий г1алаташ лоарх1:

1. Диктант язъеча хана 1ома яь чакхьяланза йола бокьонаш толхаш дола г1алаташ.

2. Чоалханеча хандеша (цхьадолча) нийсаяздар, масала: *верзавир е верзавар; яздар е яздыр*, и. кх. д1.

3. Хандеша формашка шекон мукья оазаш язъера бокьонаш, масала: *латтилга (латталга), уллилга/, воаг1илга(воаг1алга), ваг1илга (ваг1алга)*, и. кх. дГ.

4. Мукьязоазаш **ч, к, хь** кьоастаеча хана, цига **ь** метта **ь** хьарак оттадой, масала: *Яхья (Яхья)* и, кх. д1.

II. Изложене мах бар

Изложенена лаьрх1а луш йола текст цхьацца оамал кхееш а (къахьегама, патриотизма е идейно-эстетически чулоацам болаш, и. кх. д1.) дешархой цун чулоацамах кхетаргболаш, литературни меттаца йоаг1аш а хила еза.

Изложенена лаьрх1а йола текст хила еза укх боарамах:

- V-ча классе — 100—120 дош
- VI-ча классе — 150—200 дош
- VII-ча классе — 220—250 дош
- VIII-ча классе — 300—350 дош

IX-ча классе — 350—450 дош

Тахкара изложенена лаьрх1а харжа йола текст хьехархочо шозза еш.

Дешархоша язъяьча изложений мах беш, хьехархочо пайда эца беза укх нормаех:

1. **«5» оттаю:**

а) нагахьа санна, уйлаш бувзамца нийса а тема чулоацамца йизза йоаг1аш а, нийсача литературни меттаца изложени язъяь яле;

б) изложени язъеш, дешаш хержаш е предложенеш увттаеш кхаьннел совг1а г1алат даьдеце;

в) цхьаннел совг1а орфографически е пунктуационни мара г1алат даьдеце.

2. **«4» оттаю:**

а) нагахьа идейни чулоацам нийса а бале, дувчача г1улакхий керттера моттигаш литературни меттаца йоаг1аш а арг1анца нийса язъяь а яле;

б) изложени язъеча хана, дешаш хержаш е предложенеш увттаеш, кхаьннел совг1а г1алат даьдеце;

в) орфографически кхоь, пунктуационни цхьаннел совг1а г1алат даьдеце.

3. **«3» оттаю:**

а) нагахьа санна, чулоацам нийса бийцабале, 2/3 предложени литературни меттаца ца йоаг1аш, цхьадола кагий х1маш нийса ца гойташ йола моттигаш хуле, къамаьбла юкъе цхьа г1алат а хуле;

б) дешаш хержаш е предложенеш увттаеш 4-нел совг1а г1алат хуле;

в) ялхнел совг1а орфографически диънел совг1а пунктуационнии г1алат даьдеце.

4. **«2» оттаю:**

а) нагахьа санна, изложене тема нийса яьшха еце, мотт къе, къамаьблаца доккхий г1алаташ долаш, изложени язъяьяле;

б) дешаш хержаш а предложенеш увттаеш а ялхнега кхоачаш г1алаташ даьдале.

в) 14-нега кхоачаш орфографически пунктуационнии г1алаташ хуле, (9-нел т1ех доаца орфографически г1алат а лоарх1аш).

5. **«1» оттаю:**

- а) нагахъа санна, темах кхета йиш йоацаш, изложени язъяь хуле;
 - б) изложени язъеча хана дешаш хержаш а предложенеш увттаеш а ялхнел совгӀа гӀалат даьдале;
 - в) 14-нел совгӀа орфографически а пунтуационни а гӀалат даьдале.
- Изложенена ши оценка оттаю: цаӀ грамматиках, шоллагӀъяр литературах.

III. Сочиненей мах бар

Сочиненей темаш программаша хӀара класса белгалъяьххача тайпара я, цул совгӀа, хӀара класса программай чулоацамга хъежжа, сочинени язъеш, керттера декхараш укх тайпара да:

1. Темах дика кхетар, цун чулоацам кӀоарга а нийсача кепара а хьатӀаэцар; ший чулоацамга хъежжа, хиннача хӀамашта е дайнача (е гуш долча) хӀамашта, турпалхой гӀулакхашта мах бе а маӀан де а хар; чулоацамах керттерадар ларде долаш чӀоагӀдаь хилар; тема къоастаеш эша материал йоалаяр; юкъара маӀан де хар; цитаташ кхувла а уж дӀанийсье а хар.

2. Сочинене доакъош шоай боарамга а, маӀанга а, бувзамга а диллача, шоайла цхьана доагӀаш хилар.

3. Наьна метта говзамеча гӀирсех пайда эцар, нийсача литературни меттаца язъяь хилар.

5-г1а класс
Г1алг1ай мотт

№	Тема	Урока тайпа	Са хьат	Таьрахь	Урока лоарх1ам	Кхоача м	Дош лорг	Ц1аг1ар а болх
1	Г1алг1ай метта лоаттам	Юкьара кердааккхар	1		Шоай уйла хоза, шаьра дешархой хьаала 1омабар	Сурташ	<i>Наьна мотт</i>	П.1 ,упр.3
2	Кердааккхар. Шолха алапаш.	Хьалха 1омадаьр керд.	1		Шолха алапаш кьестаде а уж нийса язде 1ом.	Таблица	<i>хьешаш</i>	П.2 , упр.10
3	Хоадора а кьоастора а хьаракаш.	Хьалха 1ом. кердааккхар	1		Кьоастора а хоадора а хьарак.нийса язде 1ом.	Сурт		П.3, упр.13
4	Кьамаьла доакьош. Ц1ердош.	Керда материал 1омаяра урок	1		Кьамаьл доакьош кьестаде дешархой 1омаб.	Таблица		П.4,упр.15
5-6	Тахкара диктант	Тохкама болх бар	2		Орфографически а пунктуац. а г1алаташ т1а зем баккха деш-хой 1омабар	Диктантий гуллам		Кердааккхар
7	Ц1ердешай дожарашца, таьрахьашца, клласашца хувцадалар.	Хьалха 1ом. керда тема ювзар	1		Ц1ердешай дожараш, таьрахьаш, классаш йовзийтар	Таблицаш		П.5-6,упр.24

8	Белгалдешай легар , цар цIердешшашцара бувзам.	Хьалха Iом. керда тема ювзар	1		Белгалдешай цIердешшашцара бувзам гучабаккхар	Таблица	Къабна Къона	П.7,упр.35
9	Йовхый цIерметтдешаш цIердешашта метта увтгаде хар.	Iомадаър кердача темацаца ювзар	1		Йовхый цIерм. цIер-та метта увтгаде деш-хой Iомабар	Таблица		П.8,упр.44
10	ДештIехьенаши дешхьалхенаши.	Iомадаър кердача темацаца ювзар	1		ДештIехьенаши дешхьалхенаши деш-хой къестaeIомабар	Таблица		П.9.,упр.48
11	Сочинени язъеш кийчо яр.	ДКЪ/Ш	1		Шоай уйла йоазонца хьокха деш.Iомабар	Черновика ш		Материал гульяр
12	Сочинени «Мишта салаIар аз аьхки ?»	ДКЪ/Ш	1		Шоай уйла йоазонца хьокха деш.Iомабар			Кердааккх ар
13	Цхьанккхийтта дешаш.	Керда тема Iомаяра урок	1		Цхьанккхийтта- ча дешаех кхетам балар	Таблица карточкаш		П.10, упр.56
14	Предложене тайпаш: дувцареи, айдареи , хаттареи предложенеш. Сецара хьара- каш предложени кхоачалуча.	Керда тема Iомаяра урок	1		Предложене тайпаш дешархошта довзийтар	Таблица карточкаш		П.11-12, упр.65
15	Предложене кертера маьженаш : подлежащи , сказуеми , карардар.	Керда тема Iомаyreи чIоагIдареи	1		Предложене кертера маьшенаш хьалаха, уж къестae a Iомабар	Таблица карточкаш	ЗIок, хьисап седкъа	П.13,упр.72

		урок						
16	Тахкара диктант	1омадаър Кердаакхар а урок	1			Диктантий гуллам		Кердаакх ао
17	Г1алаташ т1ара болх бар. Предложене кертерза маъженаш.	Керда тема хъехара урок	1			Таблица карточкаш		П.14,упр.86
18	«Предложене кертерза маъже- наш» яха тема ч1оаг1ъяр.	Керда тема хъехар а 1омадаъчунц а ювзар а	1			Карточкаш	Къувкъ	П.14,упр.90
19	Яържаи яржанзеи предложенеш.	Керда тема хъехара урок	1			Таблица		П.15,упр.97
20	Изложени язъеш кийчо яр.	Дувзаденна къамаъл шаърдар	1		Дувзаденна къамаъл шаърдар	Изложений гуллам		Черновикаш т1а болх бар
21	Изложени « Арзии цун к1оригаши »	Дувзаденна къамаъл шаърдар	1		Дувзаденна къамаъл шаърдар	Изложений гуллам		Кердаакх ар
22	Цхъантайпара маъженаш йола предложенеш, царна юкъе сецара хъракаш.	Керда тема хъехара урок	1			Таблица карточкаш		П.16-17 Упр.104

23	Цхъантайпара маъженашта хьалха латта чудерзора дешаш.	Керда тема хьехара урок	1		Цхъантайпара маъженашта хьалха латтача дешаех кхетам балар	Таблица карточкаш	<i>Чудерзо ра дош</i>	П.18,упр.10 7
24	Тадерзар. Сецара хьаракаш тадерзар долча предложенешта юкье.	Керда тема хьехар а Iомадаьчунц а ювзар а	1		Тадерзар юкье долча предложенешта юкье сецара хьаракаш	Таблица		П.19 Упр.114
25	Чоалхане предложенеш.	Керда тема хьехара урок	1		Чоалхане предложенеш кьестае Iомабар	Таблица		П.20,упр.11 6
26	«Чоалхане предложенеш» тема чоагIъяра урок.	Iомадаь чоагIдара урок	1		Чоалхане предложенеш кьестае Iомабар	Карточкаш		П.21,упр.12 3
27	Ма дарра къамаьл.	Керда тема хьехара урок	1		Ма дарра къамаьла сецара хьаракаш увтгадара бокьонаш чоагIъяра	Таблица		П.21,упр 124
28	Сочинени язъеш кийчо яр.	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1		Дувзаденна къамаьл шаьрдар			Сочинени язъеш материал гульяр
29	Сочинени «Дукха деза сона тамашийна сурт» (Iанах лаьца).	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1		Дувзаденна къамаьл шаьрдар			Сочинени язъяр
30	Диалог.	Керда тема хьехара урок	1		Диалога кхетам балар а , сецара хьаракаш увтгаде Iомабар а	Таблица		П.22,упр.12 6

31	Фонетика. Графика. Орфографи. Оазаш, алапаш алфавити. Мукъеи мукъазеи оазаш.	Керда тема хъехара урок	1		Оазаш алапаш къестаде дешархой омабар	Таблица		П.23, 24 упр.130
32	Зовнеи. къореи, лака глареи оазаш.	Керда тема хъехара урок	1		Зовнеи, къореи, лака глареи оазаш къестае Дешархой омабар	Таблица		П.25 упр.154
33	Ши оаз лу мукъа алапаш.	Керда тема хъехара урок	1		Ши оаз лу алапех кхетам балар		<i>Цлаькха</i>	Упр.156
34	Диктант.	Тохкама болх бар	1		Орфографически а пунктуационни а глараташ тахка дешархой омабар	Диктант гуглам		Кердаакхар ар
35	Диктанта анализ яр.	омадаър кердаакхар и члаоглареи урок	1		Глараташ тахка дешархой омабар			Упр.128
36	Шолха мукъа а мукъаза а алапаш.	Керда тема хъалха омадаъчунца ювзар	1		Шолха мукъа а мукъаза а алапаш кердадахар	Таблица	<i>Цхъаккха Цлаькха</i>	П.26 ,упр.161
37	Шола мукъаза алапаш юкъе доагла дешаш нийса яздар.	Керда тема хъалха омадаъчунца ювзар	1		Шола алапаш шола шолха алапаш юкъе дола яздар	Таблица	<i>Ларххла Глаккха баьцара</i>	П.27, упр.16 5
38	Алап Й (Йот). Дифтонг ОА.	Керда тема хъалха омадаъчунца ювзар	1		Алап Й кхетам балар; дифтонг Нийса яздар бокъонаш а		<i>Седкъа сийрда</i>	П.28- 29, упр.189

39	ЙӀаьхеи лоацеи оазаш. йовш йола мукъа оаз А ний-са язъяр.	Керда тема хъехара урок	1		ЙӀаьхеи лоацеи Оазаш йовзийтар			П.30-31,упр.199
40	ЧӀоагӀа (йиш хоадора) хъарак (Ъ) . Къоастора Ъ,Ъ.	Керда тема хъалха Ӏомадаьчунца ювзар	1		Ъ, Ъ хъракаш нийса яздара бокъонаш	Таблица карточкаш		П.32,упр.203
41	Диктант	Тохкама болх	1		Орфографически а пунктуационни а гӀалаташ тахка дешархой Ӏомабар	Диктантий гуллам		Кердаакхар
42	ГӀалаташ тӀара болх бар.	Ӏомадаьр кердаакхар а урок	1		Орфографически а пунктуационни а гӀалаташ тахка дешархой Ӏомабар	Тетрадаш		Упр.209
43	Лексика. Лексика , дешай маӀан. Шоай маӀанах а тӀаййча маӀанах а лелаш дола дешаш.	Керда тема Хъехара урок	1		Шоай маӀанах а тӀаййча маӀанах лелача дешаех кхетам балар			П.33-34 Упр.216
44	Омонимаши, синонимаши , антонимаши.	Керда тема хъехара урок	1		Омонимахи, синонимахи , антонимахи кхетам балар	Таблица		П.35-36 Упр.231
45	Изложени язъеш кийчо яр.	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1		Дувзаденна къамаьл шаьрдар		Изложени гуллам	Черновикаш кийчдар
46	Изложени язъяр.	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1		Дувзаденна къамаьл шаьрдар		Изложени гуллам	Кердаакхар

47	Морфологи. Ц1ердош. Ц1ердеша лоарх1ам.	Керда тема хъехара урок	1		Ц1ердеша грамматически белгалонаш йовзийтар	Таблица	<i>Ориот Шинара Кхаьра Ера П1аьрас ка Шоатт а К1иранд и</i>	П.37,упр.23 9
48	Доалареи юкъареи ц1ердешаш, уж нийса яздар.	Керда тема хъехара урок	1		Доалареи юкъареи ц1ердешах кхетам балар	Таблица		П.38,упр.24 2
49	Ц1ердешай таьрахь. Ц1ердешай грамматически классаш.	Керда тема хъехара урок	1		Ц1ердешай таьрахашь, классаш, дожараш кедадахар	Таблица	<i>Духъара и Моашар ч Химелга и хеит</i>	П.39-40 Упр.255
50	Ц1ердешай дожараш , цар хаттараш, ма1анаш.	Керда тема 1омадаьчунц а ювзар	1		Ц1ердешай дожарий хаттараша ма1анаши довзийтар		<i>Баскилг</i>	П.41-42 Упр.276
51	Ц1ердешай легарий тайпаш.	Керда тема хъехара урок	1		Ц1ердешай легарий тайпаш довзийтар, уж къестаде дешархой 1омабар	Таблица	<i>Догам Нийсар хо файтон</i>	П.43-45 Упр.302
52	Диктант.	Тахкара болх	1		Орфографически а пунктуационни а г1алаташ тахкар	Диктантий гуллам		Кердааккх ар

53	Галаташ тлара болх. Цлердешай легарий тайпаш	Керда тема ломадьчунц а ювзар	1		Орфографически а пунктуационни а галаташ тахкар	Карточкаш		П.45-46 Упр.306
54	Цлердешай дожарашца нийса яздара бокьонаш.	Керда тема ломадьчунц а ювзар	1		Цлердешай легарий тайпаш довзийтар, уж кьестаде дешархой лобабар	Карточкаш	<i>Равгел Ушала и эрз</i>	П.46 Упр.311
55	Эрсий меттацара хьаййца цлердешаш, уж нийса яздар.	Керда тема хьехара урок	1		Эрсий меттацара хьаййца дешаш нийса язде дешархой лобабар	Карточкаш	<i>Алкхаш к Бов Бекарг Гиринг Зама шира</i>	П.47,упр.31 2
56	Цлердешаш кхоллара накъаш.	Керда тема хьехара урок	1		Цлердешай кхоллара накъаш довзийтар	Карточкаш	<i>Хьурма т Бумбарг готахьа зилг</i>	П.48,упр.31 8
57	Лардаш влашаглетташ керда цлердешаш хьадар.	Керда тема хьехара урок	1		Лардаш влашаглетташ Керда дешаш хьадара накъаш	Карточкаш		П.49,упр.33 0
58	Цлердешаш нийса яздара бокьонаш.	Керда тема хьехара урок	1		Цлердешаш нийса яздара Бокьонаш члоаггьар	Карточкаш		П.50,упр.334
59	Сочинени язъеш кийчо яр.	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	1		Дувзаденна къамаьл шаьрдар			Сочиненеш кийчьар

60	Сочинени язъяр.	Дувзаденна къамаъл шаърдара урок	1		Дувзаденна къамаъл шаърдар			Сочинени язъяр
61	Дацардош ЦА цѣрдешашца нийса яздар.	Керда урок хъехара урок	1		Дацардош Цѣрдешашца Нийса яздара бокъонаш		<i>Тилма Талаш</i>	П.51,упр.34 1
62	Цѣрдеша морфологически тохкам.	Керда тема Iомадаъчунца ювзар	1		Цѣрдеша граматически Белгалонаш кердаяхар		<i>Тушол</i>	П.52,упр.33 8
63	Диктант.	Тахкара болх	1		Дешархой орфографически а пунктуационни а гIалаташ тIа болх бар			Кердаакхар
64	Белгалдеша лоархIам, цун цѣрдешашцара бувзам.	Керда тема хъехара урок	1		Дешархошга белгалдеша морфологически белгалонаш йовзийтар	Таблица	<i>Аьхинг БIаьринг</i>	П.53,54упр. 351
65	Мишталли белгалдешаш.	Керда тема хъехара урок	1		Мишталле белгалдешай белгалонаш йовзийтар	Таблица		П.55,упр.35 5
66	Относителни белгалдешаш.	Керда тема хъехара урок	1		Относителни белгалдешай белгалонаш йовзийтар	Таблица карточкаш		П.56,упр.36 5
67	ТIаозара белгалдешаш.	Керда тема хъехара урок	1		ТIаозара белгалдешай белгалонаш йовзийтар	Карточкаш		П.57,упр.36 9

68	Белгалдешаш дожарашца хувцадалар, цар чаккхенаш нийса язъяр.	Керда тема 1омадьчунц а ювзар	1		Белгалдешай дажарий чаккхенаш нийса язъе дешархой 1омабар	Карточкаш		П.58,упр.37 5
69	Предложене чухь белгалдешаг 1улакх. Эрсий метацара хъаййца белгалдешаш.	Керда тема хъехар а 1омадьчунц а ювзар а	1		1омадьр дешархошца юха кердааккхар	Карточкаш		П.59-61 Упр.385

6-г1а класс
Г1алг1ай мотт (2 сахьат к1ира)

№	Тема	Урока тайпа	Сахьат	Таърахь	Урока лоарх1ам	Кхоачам	Дошлорг	Ц1аг1ара болх
1	Наьна меттах дола дош	Юкьара кердадаккхар	1		Предложене маъженаш кьоастае хара.		Тохкам	§1 упр. 2 Дагахьа
2	Цхьанкхийтта дешаш. Предложене маъженаш.	Хьалха 1омадаьр кердадаккхар	1			Таблица карточкаш.		§2-3 упр. 6
3	Яьржаи яржанзеи предложенеш.	Кердадаккхар	1		Предложенена синтаксически тохкам бе хар.		Гуллам Дийша саг	§4 упр. 14
4	Цхьалхане чоалханеи предложенеш.	Керда тема хьехар	1			Диктангий гулам. Сборник.		§5 упр. 17
5-6	Диктант.	Тохкама болх бар	2		Керда дешаш хьаду наькъаш довзийтара.		1азап Эг1ам Эрз	Прав. керд.
7	Чоалхане предложенеш Предложени синтаксически тохкам.	Керда материал 1омаяра урок	1			Дошлорг, таблица, хьокхама пособи.		§6 упр. 19
8	Морфологи.	Хьалха 1омаяьчунца керда тема ювзар	1		Шоай уйла йоазонца хьокха 1омабара.		Эп Эг	§7 упр. 21 Сочинени Оаг1. 13
9	Лексика.	Керд тема хьехар	1			Карточкаш.		§упр. 29

10	Глалглай литературни метта лоаттам. Бокьонца глалглай дешаш тлаийца дешаш.	Керда тема ювзар.	1		Орфогр. тохкам бара.		Ешап Гилма	§9-10 упр. 31 изл. кийчо яр
11- 12	Изложени «Наьна кулг»	Дувзаденна кьамаьл шаьрдара урок	2		Шоай уйла йоазонца хьокха, гойта Гомабара.		Гилма Гимаьшк	Прав. керд.
13	Кьаьна дешаши керда дешаши. Даиман цхьана лела дешаш.	Керда тема Гомаери из чоаглары	1			Изложений а сочинений а сборник	Цларацгураш Члоаглашкеш Осташ	§11-12 упр.40
14	Керда дешаш хьадара наькьаш.	Юкьара кердадаккхар	1		Дешхьалхенаш йовзийтара бокьонаш кердаях.		Эбарг Дотув	§13 упр.51
15	Дешхьалхенаш нийсаязьяр. Керда дешаш хьадеш дола наькьаш.	Керда тема Гомаяр	1		Орфогр. теркам бара.	Карточкаш	Дегабуам Дегагроз	§14 упр. 55 §15-17 упр. 61
16	Чоалханеи чоалхане лоацдаь дешаши. Морфологи.	Гомадаьр чоагладара урок	1			Таблицаш книжкаш		§18 упр. 70
17- 18	Диктант.	Йоазув шаьрдар	2		Цлердешах кхетам длахо деглабоалабара.		Гло Дакьа Фар	10 гаьн цли язье
19	Цлердош. Цлердешах бола кхетам.	Керда тема хьехар	1			Хьокхама пособи		§19 упр. 76

20	Доалареи юкърери цѳердешаш цѳердешай таърахъ.	Керда тема хъехар	1		Дешархой цѳерд. таърахъ а, классаш а, легараш а къоастае хар		Дацардош ца (отрицательная частица)	Упр. 81
21	Цѳердешай граматически классаш. Цѳердешай легараш.	Керда тема хъехар	1			Хъокхама таблицаш, пособи.		Упр. 91
22-23	Сочинени «Са мохк»	Дувзаденна къамаъл шаърдар	2		Шоай уйла йоазонца хъокха Гомабара.		Гама Хоца Сийрда	Соч. кийчо яр.
24	Цѳердешай легараш.	Керда тема хъехар	1			Изложенеша а, сочиненеша а тГайола сборник.		§20 упр. 103
25	Цѳердешай суффиксаш нийсаязъяр.	Керда тема хъехар	1		Цѳердешай кхоллама наькъаш довзийтара.		Шаъра Кхоллама	§21 упр. 112
26	Цѳердешай морфологически тохкам.	Гомадаър кердадакхар а урок	1			Таблицаш. Карточкаш.		§22-23 упр. 116
27	Белгалдош. Белгалдешай цѳердешашцара бувзами цар хувцадалари.	Керда тема хъехар	1			Сочинений а, изложений а гулам.		§24-25 упр. 122
28	Мишталли белгалдешаш, цар дистара лагГаш	Керда тема хъехар	1		Цѳердешай кхоллама наькъаш довзийтара		Шовзткъа. Дезткъа. БГаб.	§26 упр. 129
29	Белгалдешай лоГамеи лоГамзеи формаш.	Керда тема хъехар	1			Изложений а сочинений а сборник.		§27 упр. 134
30-	Изложени «Мерза къамаъли	Дувзденна	2		Орфографии хала		Хи.	Оакхарой 10

31	1аьржа доги»	къамаьл шаьрдар			Йола дешаш довзитара		Т1ехье.	язъе
32	Белгалдешай легар. Относителни белгалдешаши. Т1аозара белгалдешаши.	Керда тема хьехар	1			Таблицаш, карточкаш.		§28-29 упр. 137
33	Относителни а т1аозара белгалдешаши ц1ердешай доала дожарей.	Керда тема хьехар	1		Ло1амеи лойамзеи белг. формаш йовзийтара.		Къулба. Къилбаседа. Есар.	§30 упр. 142
34	Белгалдешай суффиксаш Эрсий меттацара хьайца белгалдешаш, цар суффиксаш	Керда тема хьехар	1			Книжкаш, таблицаш.		§31-32 упр. 14
35	Белгалдешай дожарий чаккхенаш нийсаязъяр. Чоалхане мишталли белгалдешаш нийсаязъяр.	Керда тема хьехар	1		Текста чулоацам дег1абоалабара.		Ешаш. Доттаг1ал.	§упр. 151
36	Диктант	Йоазув шаьрдар	1					Прав.керд.
37	Г1алаташцара болх	Йоазув шаьрдар	1		Дешархошта белгалдеша тохкам ле хара.		Фийла Васкет	§34 упр. 155
38	Чоалхане мишталли белгалдеша морфологически тохкам.	Керда тема хьехар	1			Белгалдеша хьокхама таблицаш.		Прав.керд.
39	Кердааккхара. Белгалдош. Белгалдеша морфологически тохкам.	Керда тема хьехар	1		Йоазон теркам бара.		Г1айре Кхуркхолг	§35 упр. 160
40-	Сочинени	Дувзденна къамаьл	2		Шоай уйла йоазонца хьокха		Соалор Къаьна	§36 упр. 164

41		шаьрдар			хар.		Кьона	
42	Таьрахьдош. Таьрахьдешах бола юкьара кхетам.	Керда тема хьехар	1			Карточкаш. Сочиненеш т1айола сборник.		§37 упр. 167
43	Массали таьрахьдешай легараш. Ло1амеи ло1амзеи таьрахьдешаш.	Керда тема хьехар	1		Таьрахьдош кьестаде хара, х1аьта нийса из яздара бокьонаш йовзийтара.		Х1ара Х1аранена Х1ама Х1анз	§38 упр. 176
44	Арг1ан таьрахьдешаш.	Керда тема хьехар	1			Таьрахьдеша хьокхама таблицаш.		§39-40 упр. 178-180
45	Таьрахьдешаш нийсаяздар.	1омадаьр ч1оаг1дар	1		Йоазон теркам бара.		Х1ана Бозбьуач	§41 упр. 187
46	Таьрахьдеша морфологически тохкам.	1омадаьр ч1оаг1дар	1		Таьрахьдош кьестаде хара.		Чабакх Чкьаьра	§42 упр. 192
47-48	Диктант.	Тохкам бар	2			Таьрахьдеша хьокхама таблицаш.		Прав.керд.
49	Ц1ерметтдош. Ц1ерметтдешаех бола юкьара кхетам. Йовхьий ц1ерметтдешаш	Керда тема хьехар	1		Диктантий тохкам бара.	Таблицаш	Арг1а Богапхьид	§43 упр. 196 §44 упр. 198
50	Т1адерзара ц1ерметтдешаш.	Керда тема хьехар	1		Шоай уйла йоазонца хьокха 1омабара.		Кхоллам Боарам	§45 упр. 204
51-	Изложени : «Наьна кулг».	Дувзденна	2			Сочинений а		Прав.керд.

52		къамаъл шаърдар				изложений а гуллам.		
53	Тлаозареи, тлаозара- тладерзареи цлерметтдешаш.	Керда тема хъехар	1		Цлерм. белгалд. цлерд. таърахъ. метта увттаде хара.		Фийла Васкет Толамаш	§46 упр. 207
54	Гойтара цлерметтдешаш. Хатгара цлерметтдешаш.	Керда тема хъехар	1			Цлерметтдеш а хъокхама таблицааш.		§47-48 упр. 213
55	Къоастама цлерметтдешаш. Къоастама цлерметтдешаш.	Керда тема хъехар	1		Текста чулоацам дег лабоалабара		Дак Нажа	§49-50 упр. 221
56	Дацара цлерметтдешаш кердадаккхара.	Керда тема хъехар	1			Сочинени а, изложени а чулоацам.		Прав.керд.
57	Цлерметтдеша морфологически тохкам.	Керда тема хъехар	1		Йоазон теркам бара.		Даъхе Эсти Къахъэсти	§51 упр. 224
58- 59	Диктант. Цлерметтдош.	Томадаър члоаглар	2			Карточкаш, таблицааш Тлаалгай орфографичес ки словарь.		§52 упр. 227
60	Хандош. Хандеша белгалза форма. Хандеша таърахъашца, дожар., классашца хувцадалар.	Керда тема хъехар из члоаглаер	1		Орфографи хала йола дешаш тахкара.		Тлоникъ Зама Тлайгла	§53 упр. 229
61	Хандеша ханаш.	Керда тема хъехар	1			Таблицааш, карточкаш.		§54 упр. 236

62	Кхычунга доалеи цадоалеи хандешаш.	Керда тема хъехар	1		Шоай уйла йоазонца тахка Iомабара.		ДегагIоз Хъаькълал	§55 15 хандош язде
63	Хандеша соттамаш. Хандеша кепаш.	Керда тема хъехар	1			Книжкаш, таблицаш.		§56 упр. 244 §57 упр. 247
64	Хандешай спряжени. ГIон хандешаши цар спряжени.	Керда тема хъехар	1		Iалама хозал гойтара.	Хандеша хъокхама пособи, таблицаш.	Дак Нажа	§58 упр. 250 §59 упр. 253
65	Хандешашца дацардешаши (ца,ма), дацара белгалонаши (-ц-, -ац-, -за-) яздар.	Керда тема хъехар	1		Йоазон теркам бара.		Шакъа Дотув ГIоргIа	§60-61 упр. 260
66	Хандеша морфологически тохкам. Кердадаккхара.	Iомадаьр чIоагIдар	1			Карточкаш, таблицаш. ГIалгIай орфографически словарь.		§62-63 упр. 264
67	Лексика. Дешаш хъадар. Морфологи	Шера Iомадаьчун тохкам бар	1		Деша оттам, кердадаккхара.	Таблицаш, карточкаш.	Iимаьшк Iилма Декхар	Упр. 273 20 цIердош язде, 10 белгалдош.
68	Таьрахъдош. ЦIерметтдош. Белгалдош.	Iомадаьр кердадаккхар Шера Iомадаьр дерзадар	1		Морфологи. Къамаьла доакъоьх бола хъехам чIоагIб.	Таьрахъдеша хъокхама пособи, карточкаш.	СовгIат Зе Зем	Упр. 284 Упр. 289

Г1алг1ай метта грамматика 7класс

(68 сахъат) к1ира 2 сахъат

№	Урока тема	Ха	Са хъат	Урока лоарх1амаш	Ц1аг1ара болх	Приме чани
	Кердадакхар					
1	Наьна меттах лаьца		1	г1алг1ай метта хозал а из б1аьхий хилар а берашта масалашца хайтар ; нийса яздара навькаш дег1айоалаяр ; меттацара безам кхебар .	П.65-66 Упр. 294	
2	Ц1ердош, цун грамматически белгалонаш		1	5 - 6 кл. 1омадаьр керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.67 упр.301	

3	Белгалдош, цун грамматически белгалонаш		1	5 - 6 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоолабар .	П.68 упр.304	
4	Хандош, цун грамматически белгалонаш		1	5 - 6 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоолабар .	П.69 упр.307	
5-6	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар.	Бокьонаш керд.	
7	Таърахъдош		1	5 - 6 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоолабар .	П.70 упр.310	
8	Ц1ерметтдош	27.09	1	5 - 6 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоолабар .	П.71 упр.315	

	Масдар					
9	Масдара лоарх1ами цун грамматически белгалонаши	1.10	1	дешархошта масдар довзийтар; масдарий хъахилар довзийтар; нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.72 упр.318	
10	Масдар хъахилар	4.10	1	масдарий хъахилар довзийтар; масдар къоастаде дешархой 1омабар; меттацара безам кхебар.	П.73 упр.323	
11	Масдарий легар	8.10	1	масдарий легар дешархошта довзийтар; дожарашца уж легаде дешархой 1омабар; 1аламцара безам кхебар .	П.74 упр.326	
12	Масдарашца дацардош ца яздара бокъонаш	11.10	1	масдарашца дацардош ца яздара бокъонаш йовзийтар; нийса яздара навыкаш дег1айоалаяр ; 1аламцара безам кхебар .	П.75 упр.330	
13-14	Контрольни диктант	15.10	2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокъонаш кердаяхар	

		18.10				
15	Масдара корчам	22.10	1	Масдар предложене юкье доаладе дешархой 1омабар; уж кьестаде дешархой 1омабар;меттацара безам кхебар.	Бокьонаш, упр. 332	
16	Масдар предложене юкье доаладе хар	5.11	1	масдар дешархошта д1ахо довзийтар;масдара корчам дешархошта бовзийтар ; кьахьегамцара безам совбаккхар.	П.75 упр.331	
	Причасти					
17	Причасти лоарх1ами цун грамматически белгалонаши	8.11	1	причастех бола кхетам дешархошта балар; цун грамматически бокьонаш дешархошта йовзийтар; кьахьегамцара безам совбаккхар	П.76 упр.333	
18	Причасти ло1амеи ло1амзеи формици цар хьахилари	12.11	1	причастех бола кхетам д1ахо балар; причасти ло1амеи ло1амзеи формици цар хьахилари довзийтар;наьнацара безам кхебар.	П.77 упр.337	

19	Кхычунга йоалеи ца йоалеи причастеш	15.11	1	причастех бола кхетам д1ахо балар; кхычунга йоалеи кхычунга ца йоалеи причастеш дешархошта йовзийтар; 1аламцара безам кхебар .	П.77 упр.341	
20	Причастей легар	19.11	1	причастей легар дешархошта довзийтар; причастеш дожарашца легае дешархой 1омабар; кьахьегамцара безам совбакхар	П.78 упр.344	
21	Причастеш классашца хувцаялар	22.11	1	причастех бола кхетам д1ахо балар; причастеш классашца мишта хувцалу дешархошта кхетам балар; наьна меттацара безам кхебар.	П.79 упр.346	
22-23	Изложени	26.11 29.11	2	1омадаьр мишта кхетадаьд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокьонаш керд.	
24	Предложене юкье причасте г1улакх	3.12	1	причастех бола кхетам д1ахо балар; предложене юкье причасте г1улакх дешархошта довзийтар; нравственни кхетам кхебар .	П.80 упр. 351	

25	Причастей язъяра бокьонаш	6.12	1	1омадаър кердадаккхар; причастей язъяра бокьонаш дешархошта йовзийтар; Даьймехкацара безам лакхбар .	П.81 упр.353	
26	Причастешца дацардош ца яздара бокьонаш		1	причастех бола кхетам д1ахо балар; причастешца дацардош ца язде дешархой 1омабар; къахъегамцара безам совбаккхар.	П.82 упр.359	
27-28	Сочинени		2	1омадаър мишта кхетадаьд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокьонаш керд.	
29	Причасте корчамах бола кхетам		1	1омадаър кердадаккхар;причастех бола кхетам дешархошта балар; нравственни кхетам балар.	П.83 упр.362	
30	Причастей сецара хъаракаш		1	причастех бола кхетам д1ахо балар; причастей сецара хъаракаш дешархошта довзийтар; уж предложене юкье увттаде дешархой 1омабар; къахъегамцара безам	П.83 упр. 364	

				совбаккхар.		
31	Причасте тохкам бар		1	причастех бола кхетам д1ахо балар; причастена тохкам бе дешархой 1омабар; нравственни кхетам кхебар .	П.85 упр.366	
32-33	Изложени		2	1одийшачун гаргга изложени язье 1омабар дешархой.	Бокьонаш керд.	
	Деепричасти					
34	Деепричасте лоарх1ами цун грамматически белгалонаши		1	деепричастех бола кхетам дешархошта балар; деепричасте грамматически белгалонаш дешархошта йовзийтар; нравственни кхетам балар .	П.86 упр. 369	
35	Деепричасте хьахилар		1	деепричастех бола кхетам д1ахо балар; деепричасте мишта хьахул дешархошта	П.87 упр.371	

				довзийтар;къахъегамцара безам совбакхар.		
36	Деепричастеш ханашцеи классашцеи хувцялар		1	деепричастех бола кхетам д1ахо балар; деепричастеш ханашцеи классашцеи хувцялар дешархошта довзийтар; 1аламцара безам кхебар .	П.88 упр.375	
37-38	Сочинени		2	шоаш зийнар,леладаър нийссача предложенешца,дувзаденнача къамаълаца д1аязде 1омабар дешархой .	Бокъонаш керд.	
39	Деепричастеи ло1амзача причастеи яхача хана формаш, цар къоастам		1	деепричастеи ло1амзача причастеи яхача хана формаш шоайла къестеае дешархой 1омабар; нравственни кхетам балар .	П.89 упр.378	
40	Деепричастей язъяра бокъонаш		1	1омадаър кердадакхар; деепричастей язъяра бокъонаш дешархошта йовзийтар; нийса яздара навикаш дег1айоалаяр .	П.90 упр.381	
41	Деепричасте корчамах		1	деепричастех бола кхетам д1ахо балар; деепричасте корчамах бола кхетам	П.91 упр.389	

	бола кхетам			дешархошта балар; къахъегамцара безам совбаккхар		
42	Деепричасте тохкам бар		1	деепричастех бола кхетам д1ахо балар; деепричастех тохкам бе дешерхой 1омабар; нравственни кхетам лакхбар .	П.92 упр.395	
43-44	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокъонаш керд	
	Куцдош					
45	Куцдеша лоарх1ами цун грамматически белгалонаши		1	.куцдешах бола кхетам дешархошта балар; цун грамматически белгалонаш дешархошта йовзийтар; нийса яздара навькаш дег1айоалаяр .	П.93 упр.397	
46	Куцдешай разрядаш		1	куцдешах бола кхетам дешархошта балар; куцдешай разрядаш йовзитар; Даьймехкацара безам кхебар ; нийса	П.94, упр 400	

				яздара навикаш дег1айоалаяр .		
47	Куцдешай дистара лаг1аш		1	1омадаър кердадаккхар; куцдешай дистара лаг1аш дешархошта довзийтар;Даьймехкацара безам кхебар ; нийса яздара навикаш дег1айоалаяр .	П.95 упр.409	
48	Куцдешаши белгалдешаши форма цхьатарра йолаш хилар		1	куцдешах бола кхетам дешархошта балар; куцдешаши белгалдешаши форма цхьатарра йолаш хилар дешархошта хьехар; нравственни кхетам лакхбар .	П.95 упр.413	
49	Куцдешай яздара бокьонаш		1	1омадаър кердадаккхар; куцдешай яздара бокьонаш дешархошта йовзийтар; нравственни кхетам лакхбар .	П.96, упр 415	
50	Предложене юкье куцдешай г1улакх		1	куцдешах бола кхетам дешархошта балар; предложене юкье куцдешай г1улакх довзийтар; къахьегамцара безам	П.97, упр 418	

				совбаккхар.		
51	Куцдеша тохкам бар		1	куцдешах бола кхетам дешархошта балар; куцдешай тохкам дешархошта бовзийтар; патриотически кхетам лакхбар .	П.98 упр.421	
	Дешт1ехье					
52	Дешт1ехьенах бола юкъара кхетам		1	1омадаър кердадаккхар; дешархошта дешт1ехьенах бола кхетам д1ахо балар; 1аламцара безам кхебар .	П.99 упр. 425	
53	Дешт1ехьений лоарх1ами цар легара башхалои		1	Дешт1ехьенах бола кхетам д1ахо балар;дешт1ехьений лоарх1ами цар цар легара башхалои йовзийтар; къахъегамцара безам совбаккхар.	П.100, упр 426	
54	Кхыча къамаъла доакъоех хъахинна дешт1ехьенаш		1	Дешт1ехьенах бола кхетам д1ахо балар; кхыча къамаъла доакъоех хъахинна дешт1ехьенаш йовзийтар; меттацара безам кхебар .	П.101 упр. 429	
55-56	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика	Бокъонаш	

				мел лакхъеннай а тахкар	керд	
	Хоттарг					
57	Хоттаргах бола юкъара кхетам		1	Хоттаргах бола кхетам дешархошта балар; хоттарг дешархошта довзийтар; меттацара безам кхебар.	П.102, упр 439	
58	Хоттаргий тайпаш		1	Хоттаргах бола кхетам д1ахо балар; хоттаргий тайпаш дешархошта довзийтар; къахъегамцара безам совбакхар.	П.103, упр 442	
59	Хоттаргий яздара бокъонаш		1	Хоттаргах бола кхетам д1ахо балар; хоттаргий яздара бокъонаш дешархошта йовзийтар; 1аламцара безам кхебар .	П.104 упр. 447	
60-61	Изложени		2	1одийшачун гаргга изложени язъе 1омабар дешархой.	Бокъонаш керд	
	Дакъилгаш					
62	Дакъилгах бола юкъара		1	Дакъилгах бола кхетам дешархошта балар; дакъилг дешархошта довзийтар;	П.105, упр 453	

	кхетам			1аламцара безам кхебар .		
63	Дакъилгий тайпаши цар разрядаши		1	Дакъилгах бола кхетам д1ахо балар; дакъилгий тайпаши цар разрядаши дешархошта довзийтар; нравственни кхетам кхебар .	П.106 упр.455	
64	Дакъилгий яздала бокьонаш		1	1омадаър кердадакхар; дакъилгий яздала бокьонаш йовзийтар; меттацара безам кхебар.	П.107 упр.458	
65	Диктант		1	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокьонаш керд.	
	Айдардош					
66	Айдердеша лоарх1ами къамаъла чу цун г1улакхи		1	айдардешаех бола кхетам балар дешархошта ; уж нийса язде а белгалде а дешархой 1омабар ; 1аламцара безам кхебар .	П.108, упр.465	
67	Айдардешай яздала		1	Айдардешай яздала бокьонаш дешархошта	П.109 упр.	

	бокьонаш			йовзийтар; нравственни кхетам кхебар	468	
68	1омадаър кердадаккхар		1	1омадаър кердадаккхар		

Г1алг1ай метта грамматика

8класс

(68сахъат) к1ира 2сахъат

Учебник оттадаър Оздоев И.А., Оздоев Р.И.

Издательство «Сердало» Магас 2011ш.

№	Урока тема	Ха	Са хъат	Урока лоарх1амаш	Ц1аг1ара болх	Приме чани
	Кердадакхар					
1	Наъна мотт – халкъа са		1	г1алг1ай метта хозал а из б1аьхий хилар а берашта масалашца хайтар; нийса яздара навыкаш дег1айоалаяр; меттацара безам кхебар .	Кицаш. Упр. 3	
2	Ц1ердош		1	5-7 кл.1омадаър керда а доаккхаш,	П.1 упр.10	

				ч1оаг1дар; уж къестаде 1омабар дешархой; нравственни кхетам дег1абоалабар .		
3	Белгалдош		1	5 - 7 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.2 упр.16	
4	Хандош		1	5 - 7 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.3 упр.22	
5	Куцдош		1	5 - 7 кл. 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.4 упр.28	
6-7	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар.	Бокъонаш керд.	

	Синтаксиси пунктуации					
8	Дешай цхъанкхетар хъахилари цун грамматически лоарх1ами		1	дешай цхъанкхетарах а цун грамматически лоарх1амах а бола юкьера кхетам балар; цхъанкхийтта дешаш нийса оттаде 1омабар дешархой; меттацара безам кхебар.	П.5 упр.37	
9	Цхъанкхийттача дешашкеи предложенешкеи дешай бувзам. Бартбар.		1	дешай цхъанкхетарах а цун грамматически лоарх1амах а бола юкьера кхетам балар; цхъанкхийтта дешаш нийса оттаде 1омабар дешархой; меттацара безам кхебар.	П.7 упр.48 оаг1.21 бокьо	
10	Урхалдар		1	урхалдарах бола кхетам балар дешархошта ; нийса яздара навыкаш дег1айоалаяр ; 1аламцара безам кхебар .	П.7 упр.50 оаг1.22 бокьо	
11	Т1атовжар		1	цхъанкхийттача дешаех ховр ч1оаг1 а деш,т1атовжарах бола кхетам балар дешар-хошта ; нравственни кхетам балар .	П.7 упр.62 оаг1.24 бокьо	
12-13	Сочинени		2	шоаш зийнар,леладаър нийссача предложенешца,дувзаденнача къамаълаца д1аязде 1омабар дешархой .	П.5-П.7 бокьонаш	

14	Предложенешкеи цхъанкхийт- тача дешашкеи дешай арг1а		1	пртедложенешкеи цхъанкхийттача дешашкеи нийса арг1еи хийца арг1еи йовзийтар дешархошта; уж къестеае 1омабар дешархой;меттацара безам кхебар.	П.8 упр.67	
15	Ма1ана тохар		1	ма1ана тохарах бола кхетам балар; кертера маъженаш нийса хъалеха а ма1ана тохар нийса тоха а 1омабар дешархой ; меттацара безам лакхбар .	П.9 упр.73	
	Цхъалхане предложенеш					
16	Предложенеш. Предложене кертера маъженаш.		1	предложенеех а предложене кертерча маъженех а бола кхетам к1оаргбар ;предло- жене маъженаш нийса хъалеха 1омабар дешархой ;наънацара безам кхебар.	П.10 упр84	
17	Цхъан оттамеи, шин оттамеи, кхаъ оттамеи предложенеш		1	предложенех ховр керда а доаккхаш,ч1оаг1дар;нийса предложенеш увттае 1омабар; 1аламцара безам кхебар .	П.11 упр.90	
18-19	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокъонаш керд.	

20	Подлежаще морфологически форма		1	подлежащех бола кхетам балар, цар морфологически формаш йовзийтар; предложенешта юкьера подлежащеш нийса хьалеха 1омабар дешархой ; нравственни кхетам кхебар .	П.12 упр. 96	
21	Карарчун морфологически форма		1	карардар а цун морфологически формаш а к1оаргаг1а йовзийтар ; из нийса хьалеха 1омабар дешархой ; Даьймехкацара безам лакхбар .	П.13 упр.100	
22-23	Сказуеме морфологически форма		2	сказуемех ховр ч1оаг1 а деш, цхьалхане сказуеме морфологически формаш йовзийтар ; цхьалхане сказуеми хьалаха а цун морфологически формаш нийса белгалъе а 1омабар дешархой ; меттацара безам кхебар .	П.14 упр.109	
24-25	Изложени		2	1одийшачун гаргга изложени язъе 1омабар дешархой.	Бокьонаш керд.	
26	Подлежащене сказуемене		1	Подлежащене сказуемене юкье тире	П.15 упр.	

	юкѣ тире оттаяра бокѣонаш			оттаяра бокѣонаш 1омаяр, меттацара безам кхебар .	114	
27	Предложене кертерза маѣженаш		1	предложене кертерзача маѣженех ховр ч1оаг1 а деш,кхоачам бовзийтар ;из предло- женешта юкѣера хѣалеха 1омабар дешархой ; нравственни кхетам балар .	П.16 упр.121	
28	Кхоачам		1	предложене кертерзача маѣженех ховр ч1оаг1 а деш,кхоачам бовзийтар ;из предло- женешта юкѣера хѣалеха 1омабар дешархой ; нравственни кхетам балар .	П.17 упр.124	
29	Кхоачама кхыча кѣамаѣла доакѣошцара бувзам		1	Кхоачама кхыча кѣамаѣла доакѣошцара бувзам тахкар, меттацара безам кхебар .	П.18 упр.126	
30-31	Диктант (контролни)		2	1омадаър мишта кхетадаър а грамматика мел лакхѣеннай а тахкар	Текст язѣе	
32	Кѣоастам		1	кѣоастамах 1омадаър керда а доаккхаш,цун морфологически формаш йовзийтар ;	П.19 упр.132	

				предложенена юкъера къоастам хъалеха 1омабар ;1аламцара безам кхембар .		
33	Юхедуллар		1	юхедулларах бола юкъара кхетам балар дешархошта ; текста юкъера уж хъалеха 1омабар ; патриотически кхетам балар .	П.20 упр.138	
34	Лоаттам		1	лоаттамах бола кхетам ч1оаг1 а беш,меттигеи ханеи лоаттамаш довзийтар ; уж нийса хъалеха 1омабар дешархорй ; нравственни кхетам балар .	П.21 упр.144	
35-36	сочинени		2	шоаш зийнар,леладаър нийссача предложенешца,дувзаденнача къамаълаца д1аязде 1омабар дешархой .	Бокъонаш керд.	
	Цхъан оттама предложенеш					
37-38	Цхъан оттама предложеней тайпаш. Цар кертерча маъжений морфологически форма		2	1 оттама предложенех бола кхетам балар дешархошта,цар тайпаш къестаде 1ома- бар дешархой ; къахъегача наъха сийде 1омабар .	П.22 упр.159, упр.166	

39	Йиза йоаца предложенеш		1	йиза йоацача предложенех бола кхетам балар дешархошта ; шоай къамаъла юкъе йиза йоаца предложенеш кхувла 1омабар дешархой ; меттацара безам кхебар .	П.23 упр.173	
40	Предложене цхъантайпарча маъженех бола кхетам		1	предложене цхъ.антайпарча маъженех 1омадаър керда а доаккхаш,ч1оаг1дар ; уж нийса хъалеа а белгалъе а 1омабар ; меттацара безам ч1оаг1бар .	П.24 упр. 178	
41	Цхъантайпара долеи доацеи къоастамаш		1	къоастамех 1омадаър кердадаккхар ; цхъантайпара болеи боацеи къоастамаш къестаде 1омабар;нравственни кхетам дег1абоалабар .	П.25 упр.183	
42-43	Диктант		2	1омадаър мишта кхетадаъд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокьонаш керд.	
44	Предложене цхъантайпарча маъженашцара хоттаргаш		1	1омадаър керда а доаккхаш,цхъантайпара маъженаш хотташ дола хоттаргаш довзий-тар; цар разрядаш къестеа а 1омабар дешархой ; Даъймехкацара безам кхебар ; нийса яздар а навикаш дег1айоалаяр .	П.26 упр.187	

45	Цхъантайпарча маъженашта юкъе запятойш.		1	цхъантайпарча маъженашта юкъе (,) оттаяра бокьонаш йовзийтар ;доагг1а сецара хъаракаш увттаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам лакхбар .	П.27 упр.195	
46	Предложене цхъантайпарча маъженашка чудерзора дешаш. Чудерзора дешашка ши т1адами тиреи		1	цхъантайпарча маъженех 1омадаър ч1оаг1 а деш,цхъантайпарча маъженашта доагг1а чудерзора дешаш доаладе а уж нийса белгалде а 1омабар дешархой ; къахъегача наъха сийде 1омабар .	П.28 упр.203	
47-48	Изложения		2	1одийшачун гаргга изложени язъе 1омабар дешархой.	Бокьонаш керд.	
49	Предложене къаъстача маъженех бола юкъара кхетам		1	предложене къаъстача маъженех бола юкъара кхетам балар; уж нийса белгалъе 1омабар дешархой ; патриотически кхетам лакхбар .	П.29 упр.207	
50	Къаъста кхоачам		1	къаъстача кхоачамах бола кхетам балар дешархошта ; къаъста кхоачам нийса белгалбе 1омабар дешархой ; нравственни кхетам кхебар .	П.30 упр.209	

51	Къаьста къоастам		1	къаьстача къоастамах бола кхетам балар,уж шоай къамаьла юкъе кхувла 1омабар ; 1аламцара безам кхебар .	П.31 упр. 211	
52-53	Диктант		2	1омадаьр мишта кхетадаьд а грамматика мел лакхъеннай а тахкар	Бокьонаш керд.	
54	Къаьста юхедуллар		1	предложене къаьстача маьженех 1омадаьр ч1оаг1 а деш,къаьста юхедуллар довзий-тар дешархошта;из текста юкъера хьакъестаде 1омабар ;меттацара безам кхебар .	П.32 упр. 213	
55	Къаьста лоаттам		1	къаьстача лоаттамах бола кхетам балар,уж шоай къамаьла юкъе кхувла 1омабар ; нравственни кхетам балар .	П.33 упр.215	
56	Кхетаяйтара предложене маьженаш		1	кхетаяйтара предложене маьженех бола кхетам балар дешархошта; уж чоалханеча предложенех къестасе 1омабар дешархой; меттацара безам кхебар.	П.34 упр. 219	
57-58	Диктант		2	1омадаьр мишта кхетадаьд а грамматика	Текст язъе	

				мел лакхъеннай а тахкар		
	Грамматика бокъонех предложене маъженех ца дувзалуш дола дешаш					
59	Предлож. маъженех ца дувзалуш долча дешай разрядаш.		1	грамматика бокъонах предложене маъженех ца дувзалуш долча дешаех ховр кердадакхар ; уж текста юкъера хъакъестеае 1омабар ;1аламцара безам кхебар .	П.35 упр. 223	
60	Т1адерзар		1	т1адерзарах бола юкъара кхетам балар ; из нийса белгалде 1омабар дешархой ; 1аламцара безам кхебар	П.36 упр.228	
61	Юкъедоаладаь дешаш		1	юкъедоаладаьча дешаех бола кхетам балар дешархошта ; уж нийса белгалде 1омабар дешархой ; меттацара безам кхебар .	П.37 упр.236	
62-63	Диктант		2	1одийшачун гаргга изложени язье 1омабар дешархой.	Бокъонаш керд.	
64	Юкъейоалаяь предложене		1	юкъейоалаяьча предложенех а Х1аа,а яхача дешаех-предложенех а бола кхетам балар,уж нийса белгалъе а 1омабар	П.38 упр.241	

				дешархой; нравственни кхетам кхебар .		
65	Х1аа, а яха дешаш-предложенеш		1	х1аа, а яхача дешаех-предложенеех бола кхетам балар дешархошта ; уж хьакъестеае 1омабар дешархой ; меттацара безам кхебар.	П.39 упр.243	
66	Предложене чу айдардешаш		1	айдардешаех а айдардешаех-предложенех а бола кхетам балар дешархошта; уж нийса язье а белгалъе а 1омабар дешархой; 1аламцара безам кхебар.	П.40 упр.246	
67	Ма дарра къамаъл		1	ма дарра къамаъллах бола кхетам ч1оаг1бар, из шоай къамаълла юкъе кхувла 1омабар; патриотически кхетам балар .	П.41 упр.250	
68	Эрга къамаъл		1	ма дарра къамаъллах бола кхетам ч1оаг1бар, из шоай къамаълла юкъе кхувла 1омабар; нравственни кхетам балар.	П.42 упр.256	
69	Ма дарра къамаъл эргача къамаъллага далар		1	ма дарра къамаъл эргача къамаъллага даха 1омабар ; ма дара къамаъл нийса белгалде 1омабар дешархой ; меттацара безам	П.43 упр. 258	

				кхебар .		
70	1омадаър кердадаккхар			грамматика бокьонех предложене маъженеж ца дувзалуш долча разрядах 1омадаър кердадаккхар ; уж къестаде 1омабар дешархой ; нравственни кхетам балар .		

Г1алг1ай мотт

9 - г1а класс

Сочинени	Изложени	Изложене боарам	Диктант	Диктанта боарам
4	2	350-400 дош	5	150-170 дош

Par1	Темаш	Урока тайпа	Лоарх1амаш			Ц1аг1а
				Са хъа т	Ха	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Мотт – къаман хозне	1омадаър кер – дадаккхара урок	Меттацара безам шаърбар, к1оаргбар.	1		§ 1, № 4
2.	Предложене маъженаш	1омадаър кер – дадаккхара урок	Кертера а кертерза а предложене маъженаш кердаяхар	1		№ 274

3.	Цхъантайпара маъженаш	Дешархошта ховчох пайда эцара урок	Цхъантайпара маъженашка сецара хъаракаш увттаде хар.	1		№ 172
4.-5	Диктант «Б1аьстен сайре» Г1алаташцара болх	Орфографичес ки а пунктуационни навыкаш тахкара урок	Орфографически а пунктуационни навыкаш ч1оаг1ъяр	2		1омадаър кердадаккха р
6.	Цхъалхане предложенеш	1омадаър кер – дадаккхара урок	Цхъалхане предложене оттам.	1		§ 6, № 41
7	Синтаксически тохкам	1омадаър тахкара урок	Предложене кертереи кертерзеи маъженеш кердаяхар,			1омадаър кердадаккха р
8	Чоалханеча предложенех бола юкъара кхетам	Керда хоамаш 1омаду урок	Чоалханеча предложенех бола юкъара кхетам. Чоалханеча предложеной кертера тайпаш.	1		§ 50, № 288

9	Чоалханеча предложенешка цхъанкхетари карадерзари	Керда хоамаш довзийтара урок	чоалхане предложенеш кердаяхар, чоалханеча предложенешка цхъанкхетари карадерзари 1омадар	2		§ 57, № 316
10	Чоалхане- цхъанкхийттача предложенех бола юкъара кхетам	Керда хоамаш довзийтара урок	чоалхане- цхъанкхийтта предложенеш кердаяхар, наъна меттацара безам совбаккхар.	1		§ 51, № 304
11.	Чоалхане-цхъанкхийттача предложенешта юкъера хоттаргаш.	Керда хоамаш довзийтара урок	Чоалхане предложенешта юкъера хоттаргаш кердаяхар,	1		§ 52, № 306
12	Чоалхане-цхъанкхийттача предложенешта юкъе сецара хъаракаш увттадара бокьонаш	Кардадаккхара урок	Чоалхане-цхъанкхийттача предложенешта юкъе сецара хъаракаш увттадара бокьонаш кердаяхар	1		§ 53, № 309
13- 14	Тохкама диктант «Дарз» Г1алаташ тоадар	Тохкама урок	Орфограммаш кердаяхар, йоазув шаьрдар.	2		§ 54, № 311

15	1омадаър кердадаккхар	Кардадаккхара урок		1		1омадаър кердадаккха р
16	Чоалхане - карарча предложенех бола юкъара кхетам	Кхетам кхоллара урок	Чоалхане - карара предложенеш 1омаяр, цар оттам тахкар	1		§ 55, № 313
17- 18	Чоалхане- карарча предложенена юкъера кертереи т1атохеи предложенеш.	Кхетам кхоллара урок	Чоалхане-карарча предложенешта юкъера кертерчеи т1атохачеи предложенех бола кхетам балар	2		§ 56, № 320
19	Т1атохача предложене моттиг	Кхетам кхоллара урок	Т1атохача предложенех бола кхетам балар,	1		§ 57, № 322
20- 21	<i>Сочинени « Тиша т1ехье кхер»</i>	Дувзадена къамаъл шаърдар	<i>Тиша т1ехье кхер фу яхилга да, цох бола хоам</i>	2		§ 58, № 325

			<i>балар дешархошта</i>			
22-23	Карарчун т1атоха предложенеш Кхоачама т1атоха предложенеш	Кхетам кхоллара урок	<i>карарчун т1атоха предложенеш хьякьоастае хар Кхоачама т1атоха предложенеш хьякьоастае хар</i>	1		§ 59, № 327
24	Кьоастама т1атоха предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Кьоастама т1атоха предложенеш хьякьоастае хар</i>	1		§ 60, № 328
25	<i>Лоаттама т1атоха предложенеш</i>	Керда тема йовзийтара урок	<i>Лоаттама предложенеш хьякьоастае хар</i>	1		§ 61, № 330
26	Бахьяна т1атоха предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Бахьяна т1атоха предложенеш 1омаяр</i>	1		§ 62, № 332

27	<i>Хулачун т1атоха предложенеш</i>	Керда тема йовзийтара урок	<i>Хулачун т1атоха предложенеш 1омаяр</i>	1		§ 63, № 335
28	Синтаксически тохкам	<i>1омадаър кердадаккхар</i>	<i>Чоалханеча предложенех бола кехетам кердабаккхар, нийса синтаксически тохкам бе 1амар</i>	1		§ 64, № 337
29- 30	Диктант «К1ай к1ормац »	Орфографичес ки а пунктуационни навыкаш тахкара урок	<i>Орфограммаш кердаяхар,</i>	2		1омадаър кердадаккха
31	<i>Дагалоацама т1атоха предложенеш</i>	Керда тема йовзийтара урок	<i>Дагалоацама т1атоха предложенеш белгалъе 1омадалар</i>	1		§ 65, № 340
32	<i>Бехкама т1атоха предложенеш</i>	Керда тема йовзийтара урок	<i>Бехкама т1атоха предложенеш 1омаяр, уж хьакъестает хар</i>	1		§ 41, № 250

33	Духьалара т1атоха предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Духьалара т1атоха предложенеш 1омаяр, уж хьакъестае хар</i>	1		§ 41, № 250
34	Хана т1атоха предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Хана т1атоха предложенеш, уж хьакъестае хар</i>	1		§ 41, № 250
35	Боарама т1атохара предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Боарама т1атохара предложенеш, уж хьакъестае хар</i>	1		§ 41, № 250
26	Дара-куца т1атоха предложенеш	Керда тема йовзийтара урок	<i>Дара-куца т1атоха предложенеш уж хьакъестае хар</i>	1		§ 41, № 250
37	Синтаксически тохкам		<i>Предложене синтаксически тохкам кердабакхар</i>	1		§ 41, № 250
38- 39	Изложени « Башир»	Дувзаденна къамаъл шаьрдара урок	Берий дувзаденна къамаъл, йоазув шаьрдар, наьна метта хозал, цун к1оаргал гойтар	2		Изложени д1акхоачаш ье

40	Хоттарга е казуеме т1атоха форма а йоаца чоалхане карара предложенеш.	Керда тема йовзийтара урок	хоттарга е казуеме т1атоха форма а йоаца чоалхане карара предложенеш 1омаяр, уж хьакъестеае хар,	1		§ 41, № 250
41-42	Массехк т1атохача предложеней кертерчунцара бувзам.	Керда тема йовзийтара урок	Массехк т1атохача предложеней кертерчунцара бувзам кьоастабе 1амар.	2		§ 41, № 250
43	Массехк т1атоха предложени шийца йолча чоалхане карарча предложене чу сецара хьаракаш	Керда тема йовзийтара урок	Массехк т1атоха предложени шийца йолча чоалхане карарча предложене чу сецара хьаракаш увттаяра бокьонаш 1омаяр	1		§ 41, № 250

44-45	Диктант «Наъан кулг» Г1алаташцара болх	Орфографичес ки а пунктуационни навыкаш тахкара урокаш	1омадаър кердадакхар, орфограммаш кердаяхар, наънацара безам совбаккхар§	2		1омадаър кердадаккха
46 - 47	Цхъанкхийттеи карареи предложенеш юкъе йола чоалхане предложенеш.	Кхетам кхоллара урок	Цхъанкхийттеи карареи предложенеш юкъе йола чоалхане предложенеш 1омаяр, уж хъакъестеае хар,	2		§ 41, № 250
48	Хоттаргаш доацача чоалханеча предложенех бола кхетам.	Кхетам кхоллара урок	Хоттаргаш доацача чоалханеча предложенех бола кхетам, предложене юкъе уж хъакъестеае хар.	1		§ 41, № 250
49- 50	Хоттаргаш доацача чоалханеча предложенешта юкъе	Практически болх	Хоттаргаш доацача чоалханеча предложенешта юкъе сецара хъаракаш увттаяра	2		§ 41, № 250

	сецара хъаракаш		бокьонаш хар.			
51-52	Изложени «Хъазилга к1ориг»	Дувзадenna къамаьл шаьрдара урок	Берий дувзадenna къамаьл, йоазув шаьрдар,1аламцара безам совбаккхар.	2		Изложени д1акхоачаш ъе
53-54	Чоалхане предложенеш кердаяхар.	<i>1омадаьр кердадаккхара урок</i>	Чоалхане цхьанкхийттеи чоалхане карареи предложенеш кердаяхар, коттарг доаца чоалхане предложенеш кердаяхар,	2		§ 45-76, № 381
55	Ма 70даррра къамаьл	<i>1омадаьр кердадаккхара урок</i>	Ма 70ара къамаьлах 1омадаьр кердадаккхар, 70 сецара хъаракаш увттаде ха.	1		§ 41, № 250
56	Эрга къамаьл	<i>1омадаьр кердадаккхара урок</i>	Ма дарра къамаьл кердадаккхар, сецара хъаракаш увттадара бокьонаш ха.	1		§ 42, № 256
57	Ма дарра къамаьл эргача къамаьлага	<i>1омадаьр кердадаккхара</i>	ма дарра къамаьл къамаьл эргача къамаьлага далар	1		§ 43, №257

	далар.	<i>ур.</i>	1омадар			
58-59	Сочинени «Хъаьнала къахъегарах фу йох бусалба дыно»	Дувзаденна къамаьл шаьрдара урок	Берий дувзаденна къамаьл , йоазув шаьрдар, «хъаьнала къахъегарах фу йоах бусалба дыно» хъадувца ха	2		Сочинени д1акхоачаш ье
60	Меттах лаьца юкъара хоамаш	Кхетам кхоллара урок	Языкознанех, лексикологех, фразеологех, лексикографех, этимологех, диалектологех, фонетиках бола кхетам кердабаккхар, наьна меттацара безам совбаккхар.	1		§ 77, № 385

61	Литературни метта стилаш а художественни литературни мотт а.	1омадаър кердадаккхара урок	Литературни метта стилаш а художественни литературни мотт а.	1		§ 78, № 387
62	Синонимика - стилистика бух	1омадаър кердадаккхара урок	Синонимех, антонимех, омонимех бола кхетам кердабаккхар,	1		§ 79, № 390
63-64	Тохкама диктант «Ахкан денош» Г1алаташца болх бар	Орфографически а пунктуационни навикаш тахкара урок	Орфограммаш, пунктограммаш кердаяхар, нийса яздала бокъонаш ха..	1		1ом. кердадаккха
65	Къамаъла культура а метта художественни башхалонаш а.	Кхетам кхоллара урок	Къамаъла культурах, метта художественни белгалонаш а къоастае ха, меттацара безам совбаккхар.	1		§ 80, № 393
66-	Сецара хъаракаш	1омадаър	сецара хъаракаш увттадала бокъонаш	2		§ 81, №

67	увттарара бокъонаш кердаяхар	кердадаккхара урок	кердаяхар,			397
68	1омадаър кердадаккхар			1		